

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рєв-06-000 537
Бања Лука, 14.8.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Дарка Осмића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Петра Бајића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца О. К. сина М., С., ..., С. – Н. Г., кога заступа пуномоћник Х. Л., адвокат, Г., против тужене О. В., коју заступа Р.Ј.П. (сада: П. Р.С.), С. С. (сада: Ф.), а јавног правобраниоца заступа његов замјеник С. Д., ради признања права власништва, в. спора 20.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број Гж-215/04 од 11.4.2006. године, на сједници одржаној 14.8.2008. године донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Вишеграду број П-171/03 од 5.11.2003. године тужилац О.К. син М. одбијен је с тужбеним захтјевом којим је тражио да му тужена О. В. призна право власништва на парцелама по старом премјеру к.ч. бр. 2961, 2962, 2971/2, 2972/3, 2972/2 и 2972/1 у укупној површини од 14.920 м² уписаним у п.л. бр. 328 к.о. ... и з.к. ул. бр. 1039 к.о. .. (о.В.) који одговарају парцелама по новом премјеру к.ч. бр. 2232, к.ч. бр. 2233, к.ч. бр. 2234, к.ч. бр. 2233/1, к.ч. бр. 2234/1, к.ч.бр. 2244/1, к.ч. бр. 2244/2, к.ч. бр. 2244/3 и к.ч. бр. 2245, уписаним у п.л. бр. 102 к.о. ..., да трпе да се ове некретнине у земљишним и катастарским књигама бришу са имена и посједа тужене и упишу на његово име – посјед и као његово власништво, уз досуђење парничних трошкова.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број Гж-215/04 од 11.4.2006. године жалба тужиоца је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужилац је изјавио ревизију против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Тужбом се тражи признање права власништва на некретнинама ближе наведеним у изреци првостепене пресуде, те обавезивање тужене да трпи да се та непокретна имовина упише у земљишним књигама као власништво тужиоца, а у катастарским књигама као његов посјед.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, правноснажном одлуком о наслѣдству Среског суда у Вишеграду број О-112/51 од 21. фебруара 1952. године заоставштина оставитељице Н. М., кћери М., домаћице из Д. (она и тужиочев отац М. су дјеца од два брата), која се је састојала из некретнина уписаних у з.к.ул. бр. 150 и 551 к.о. ..., проглашена је општенонародном имовином, пошто није имала „законских наслѣдника који би по постојећим прописима били позвани да приме наслѣђе.“ Те некретнине биле су у посједу тужиочевог оца М. К.. Рјешењем Одјељења ... СО-е В. ПК број 04/7-287 од 6. маја 1967. године све спорне парцеле по старом премјеру (и још неке које нису спорне) издвојене су као заоставштина Н. М. са 2/5 дијела у з.к. ул. 150 и 2/3 дијела у з.к. ул. 551 к.о. ... у корист друштвене својине, с обзиром на поменуту одлуку о наслѣдству, тако што је на том земљишту одређена „укњижба права својине и посједа у корист друштвене својине са органом коришћења С. о. В.. М. К., који је и сам био сувласник са 2/5 дијела у некретнинама у з.к.ул. бр. 150 и 1/3 дијела у некретнинама у з.к. ул. 551 к.о. ... (по основу наслѣђа брата од стрица, А. М. сина М.), остале су у својини парцеле „са цијелим дијелом к.ч. бр. 2971/1, 2971/3, 2963, 2965 исте к.о.“. Издвајање је извршено приликом усмене и јавне расправе, одржане на лицу мјеста. Тужилац је приликом саслушања у својству странке на рочишту од 31.5.2002. године изјавио да је његов отац у то вријеме био жив и да се није противио овом издвајању. Рјешење Одјељења ... постало је правноснажно 1. јуна 1967. године. Спорне некретнине су, на основу тог рјешења, по старом премјеру уписане у з. к. ул. бр. 1039 к.о. ... као друштвена својина (са дијелом од 1/1). По ранијем катастарском операту, који је важио до 1982. године спорне парцеле, према подацима старог премјера, водиле су се као посјед општенонародне имовине – СО-е В.. По ознакама новог премјера парцеле су сада уписане у п. л. број 102 к. о. ... као посјед тужиоца са 1/1 дијела. Нови премјер је ступио на снагу 1982. године, послѣје излагања података у току којег није нико оспорио посјед тужиоцу. Тужиочевог оца М. К. наслиједили су тужилац и његов брат М. К. 1 на основу рјешења Општинског суда у Вишеграду број О-124/71 од 14.11.1972. године (тужиочев отац је умро 4. октобра 1971. године). Свједок Р. Б. изјавио је да је од 1950. године па до своје смрти, спорне парцеле уживао тужиочев отац, а да их, од очеве смрти па до сада, ужива тужилац. На тим некретнинама изграђени су и грађевински објекти (кућа у изградњи, кућа у рушевном стању, пољски WC – оштећен, двије штале у рушевном стању, пушница за сушење воћа, свињци, шупа на међи, ограда око врта, чесма). Тужиочев отац М. знао је да се је водио оствински поступак иза Н. М., јер је према подацима у списима, потписао доставницу о пријему рјешења број О-112/51 од 21.2.1952. године у име заинтересованог лица А. К.1 из Д. на дан 5.3.1952. године. Да је имовина Н. М. прешла у друштвену својину, сазнао је и тужилац и то најкасније 1958. године. Рјешењем НОО В. бр. 03/4-6296 од 5.12.1958. године додјељено му је, наиме, на његов захтјев, на трајно и бесплатно коришћење 800 м² земљишта, као кућно двориште, из те имовине. Тужиочев отац М. имао је још једног брата од стрица, М. М., сина М.1, који је умро 1939. године. Његова имовина проглашена је такође општенонародном имовином одлуком Среског суда у Вишеграду број О-179/54, с обзиром да се његов брат А. и сестра Н. нису прихватили наслеђа (ови подаци утврђени су увидом у з. к. извадак који се односи на з. к. ул. број 551 к. о. ...).

Нижестепени судови су усвојили приговор тужене да је наступила застарјелост права тужиоца да захтијева заоставштину оставитељице Н. М., прописана у члану 144. ст. 1. ранијег Закона о наслѣђивању („Службени лист ФНРЈ „број 20/55). Указали су и на одредбу члана 29. Закона о основним својинскоправним односима („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 и 36/90 и „Службени гласник РС“ број 38/03, у даљем тексту: ЗОСПО) према којој се на ствари у

друштвеној својини право својине не може стећи одржајем, па су из тих разлога одбили тужиоца с тужбеним захтјевом.

Схватања нижестепених судова су правилна.

Ревизија није основана.

Спорне парцеле, као некадашња имовина Н.М., кћери М., постале су друштвена својина правноснажном одлуком о наслједству Среског суда у Вишеграду број О-112/51 од 21. фебруара 1952. године. Члан 144. Закона о наслјеђивању („Службени лист ФНРЈ“ број 20/55, измјене – Службени лист СФРЈ број 12/65, пречишћени текст – Службени лист СФРЈ број 42/65, исправка – Службени лист СФРЈ број 47/65) садржавао је одредбу према којој „право захтијевати заоставштину као наслједник оставиоца застаријева према савјесном држаоцу за годину дана од када је наслједник сазнао за своје право и за држаоца ствари заоставштине, а најдаље за десет година рачунајући за законског наслједника од смрти оставиоачеве а за тестаментарног наслједника од проглашења тестаментa“ (став 1.); „према несавјесном држаоцу ово право застаријева за двадесет година“ (став 2.). Ти рокови, пошто раније нису били прописани, могли су почети да теку тек од дана ступања на снагу Закона о наслјеђивању („Службени лист ФНРЈ“ број 20/55), тј. од 10. јула 1955. године (члан 247. тог закона). Тужена као субјект права располагања ранијом имовином Н. М., која је прешла у друштвену својину, уподобљава се са савјесним држаоцем заоставштине у смислу поменуте законске одредбе, пошто је ово право стекла на основу одлуке суда. Десетогодишњи рок из поменуте законске одредбе, истекао је, према томе, у односу на законске наслједнике Н. М., на дан 10. јула 1965. године. По истеку тог рока наступила је застарјелост права ових лица да захтијевају њену заоставштину. Како је тужба поднесена тек 18. јануара 1983. године, нижестепени судови су основно одбили тужиоца с његовим тужбеним захтјевом.

Иста одредба садржана је и у члану 142. Закона о наслјеђивању („Службени лист СР БиХ“ број 7/80 – пречишћени текст и број 15/80, у даљем тексту: ЗН) који се сада примјењује у Републици Српској на основу члана 12. Уставног закона за спровођење Устава Републике Српске („Службени гласник РС“ број 21/92).

Правилан је и закључак нижестепених судова да тужилац није могао стећи право својине на спорне некретнине ни путем одржаја, с обзиром на одредбу члана 29. ЗОСПО.

У вези ревизионих навода тужиоца потребно је указати на слиједеће:

1. Из стања у списима произилази да на страни тужиоца постоји активна, а на страни тужене пасивна легитимација. Тужилац је наиме поставио тужбени захтјев за признање права својине на некретнинама у друштвеној својини, чији је носилац права располагања тужена. Нису, међутим, били испуњени услови задовољење тужбеном захтјеву, о чему је напријед било ријечи.

2. Тужилац је саслушан у својству парничне странке на рочишту на којем је закључена главна расправа. Тачно је да није саслушан засупник тужене, што није ни битно за пресуђење у овом спору, јер се тужена о свом ставу изјаснила у поднесцима у спису.

3. Евентуални пропусти оставинског суда да утврди круг законских насљедника иза оставитељице Н. М., да их позове у суд и достави обавијест путем огласне табле, односно да примијени одредбу члана 131. ЗН, нису ни битни за одлучивање у овом поступку, с обзиром да је наступила застарјелост права тужиоца да захтијева предају њене заоставштине.

4. Суд у парничном поступку не може цијенити правилност одлуке органа управе (овдје – рјешења Одјељења ... СО-е В. ПК бр. 04/7-287 од 6. маја 1967. године).

5. Одредба члана 144. Закона о насљеђивању („Службени лист ФНРЈ“ број 20/55) није погрешно протумачена, нити неправилно примијењена, на шта је већ указано.

6. Околност да се спорне некретнине воде на тужиоцу као посједнику, према важећем катастарском операту, сама за себе није довољан разлог за удовољење његовом тужбеном захтјеву.

7. Одредбе члана 29. ЗОСПО у овом спорном случају искључују могућност примјене члана 28. истог закона.

8. Тачно је да се више не примјењује Закон о насљеђивању („Службени лист СФРЈ“ број 20/55, са измјенама објављеним у „Служеном листу СФРЈ“ број 12/65). Тај закон се је међутим, примјењивао у периоду од 10. јула 1955. године до 10. јула 1965. године, а истеком тог периода наступила је застарјелост права на захтјев за предају заоставштине. Поново се напомиње да су одредбе члана 144. ранијег Закона о насљеђивању садржане у члану 142. ЗН који је сада на снази.

9. Ако се има у виду све што је напријед речено, произилази да нижестепени судови нису повриједили одредбу члана 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, о праву на правично суђење.

Нижестепене пресуде немају, према томе, недостатака на које указује ревидент, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Доследно таквом ставу, ревизија тужиоца је одбијена као неоснована на основу члана 248. у вези са чланом 241. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07).

Предсједник вијећа
Дарко Осмић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић